

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
MADANIYAT VAZIRLIGI
O‘ZBEKISTON DAVLAT KONSERVATORIYASI HUZURIDAGI
BOTIR ZOKIROV NOMIDAGI MILLIY ESTRADA SAN’ATI INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”

**O‘zDK huzuridagi Botir Zokirov
nomidagi Milliy estrada san’ati
instituti rektori**

A. Mansurov

2024 yil “30” avgust

Ro‘yxatga olindi: № BD 60211400-1.15

ORKESTR JO‘RLIGIDA KUYLASH

FANINING O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	200 000 - San’at va gumanitar fanlar
Ta’lim sohasi:	210 000 - San’at
Ta’lim yo‘nalishi:	60211400 - Vokal san’ati: estrada xonandaligi

Toshkent – 2024

Fan/modul kodi OJK1204		O'quv yili 2024-2025	Semestr 7-8	ECTS-Kreditlar 4	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek/rus		Xaftadagi dars soatlari 2	
1.	Fanning nomi		Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Orkestr jo'rrligida kuylash		60	60	120
2.	<p style="text-align: center;">I. Fanning mazmuni</p> <p>“Orkestr jo'rrligida kuylash” fanining asosiy maqsadi - talabalarga mazkur soha bo'yicha mukammal bilimlarni va ijro mahoratini o'stirishdan iborat. Estrada orkestri jo'rrligida o'zbek va dunyo estradasining yuksak va mashhur vokal asarlarini ijro etish, yuksak namunalari asosida tarixiy va amaliy bilim berish, orkestr jo'rrligida ijrochilik mahoratini shakllantirishdan iboratdir. Shuningdek, talabalarda yuqori badiiy did bilan birga estrada orkestri jo'rrligida barcha yo'nalishdagi zamonaviy stilistik yo'nalishlarida ijro etish mahoratini o'stirish, milliy va butunjaxon musiqiy tafakkurini shakllantirishdan iboratdir.</p> <p>Fanni o'zlashtirishdan kelib chiqadigan vazifalar - talabalar turli yo'nalishlardagi estrada va jaz asarlarinin orkestr jo'rrligida ijrochilik mahoratini namoyish etadilar. “Orkestr jo'rrligida kuylash” fani amaliy mashg'ulotlar shaklida o'tkaziladi. Mavzular mazmunida estrada simfonik orkestrining tasnifi, dirijyor boshchiligida kuylash uslubi, vokal ijro mahorati, turli stilistik yo'nalishlarida ijrochilik masalalari kabi mavzular xaqida talabalar aniq tasavvurga ega bo'ladilar, estrada orkestri jo'rrligida kuylash mahoratini, dirijyor rahbarligida kuylash, barcha yo'nalishdagi zamonaviy stilistik yo'nalishlarida ijro etish mahoratini egallaydilar.</p> <p style="text-align: center;">II. Asosiy qism (amaliy mashg'ulotlari)</p> <p style="text-align: center;">III. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p style="text-align: center;">VII – VIII SEMESTRLAR</p> <p style="text-align: center;">Kirish</p> <p>“Orkestr jo'rrligida kuylash”: fanning maqsad va vazifalari. Estrada orkestrlari xaqida umumiy ma'lumotlar, orkestr jo'rrligida kuylashning o'ziga hosligi, jaxon va O'zbekiston estrada orkestrlari haqida ma'lumotlar.</p>				

1-mavzu. Milliy estrada orkestrining tarixi va ijodiy yo'li.

O'zbekiston milliy estrada orkestrining shakllanish davri (1959-1961 yillar). Estrada orkestri tarixida badiiy jarayonlar.

2-mavzu. Milliy estrada orkestrining tarixi va ijodiy yo'li.

O'zbek estrada musiqasi tarixi bo'yicha asosiy tushunchalar. 1960-1970 yillardagi mashhur o'zbek estrada xonandalarining mahorati va repertuari. Botir Zokirov ijodi.

3-mavzu. Milliy estrada orkestrining tarixi va ijodiy yo'li.

1991-2024 yillardagi ijodiy-ijrochilik shakllari, xususan estrada xonandaligi ijrochiligining rivoji.

4-mavzu. Milliy estrada orkestrining tarixi va ijodiy yo'li.

Dunyo estradasining o'zbek musiqa san'atiga ta'siri.

5-mavzu: Orkestrning tarkibi.

Ritm-gruppa cholg'ulari seksiyasi bilan tanishish. Zarbli cholg'ular, bas gitara. Ritm gitara. Sintezatorlar tasnifi.

Damli cholg'ular seksiyasi bilan tanishish. Yog'och damli cholg'ulari (fleyta, goboy, klarnet). Saksofonlar gruppasi. Mis puflama cholg'ulari bilan tanishish. Truba, trombon.

Torli cholg'ular gruppasi. Skripka, alt, violonchel, kontrabas bilan tanishish va ularning tasnifi.

Estrada orkestridagi milliy cholg'ular. Doyra, nay, tanbur, rubob, qonun, gidjak tasnifi.

6-mavzu: Orkestr repertuaridagi vokal asarlari.

Orkestr dasturidagi O'zbek kompozitorlarining estrada-vokal asarlari. Orkestr dasturidagi chet el kompozitorlarining estrada-jaz asarlari. Partitura, klavir va cholg'u partiyalariga izoh.

7-mavzu: Ijro repertuarini tanlash

O'zbek va dunyodagi mashhur jaz va estrada musiqasining yuksak professional namunalari asosida ijro repertuarini tanlash. 1960-1970 yillar o'zbek klassik kompozitorlarining estrada qo'shiqlari: I.Akbarov, M.Burxonov, M.Leviyev, E.Salixov, Ye.Shiryayev qo'shiqlari.

8-mavzu: Ijro repertuarini tanlash

O'zbek va dunyodagi mashhur jaz va estrada musiqasining yuksak professional namunalari asosida ijro repertuarini tanlash. Zamonaviy O'zbekiston kompozitorlarining estrada-jaz asarlari: D.Amanullayeva, A.Ikromov, D.Ilyosov, A.Nazarov, A.Rasulov, A.Ergashev, A.Mansurov, N.Norxo'djayev qo'shiqlari. Vatanparvarlik mavzusidagi asarlar.

9-mavzu: Ijro repertuarini tanlash

O'zbek va dunyodagi mashhur jaz va estrada musiqasining yuksak professional namunalari asosida ijro repertuarini tanlash.

Rossiya kompozitorlarining mashhur estrada vokal asarlari: A.Zatsepin, A.Paxmutova, A.Babadjanyan, M.Magomaev, A.Pugachyova, I.Krutoy, I.Nikolaev, R.Pauls qo'shiqlari.

10-mavzu: Ijro repertuarini tanlash

O'zbek va dunyodagi mashhur jaz va estrada musiqasining yuksak professional namunalari asosida ijro repertuarini tanlash.

G'arbiy Yevropa va AQSh davlatlarining mashhur estrada yulduzlari ijro dasturlaridagi populyar estrada-jaz qo'shiqlari.

11-mavzu: Dirijyor boshchiligidagi repetitsiyali ishlash ko'nikmalari.

Dirijyor tushunchasi. Dirijyorning vazifalari. Dirijyor rahbarligida repetitsiyali ishlash jarayonlari. Auftakt tushunchasi. Ritmni ushlash ko'nikmasi. Orkestr bilan ansamblni ushlash ko'nikmasi. Stilistik ijro.

12-mavzu: Dirijyor boshchiligidagi repetitsiyali ishlash ko'nikmalari.

Orkestr jo'rligidagi vokal kuylash ko'nikmalarini egallash. Dirijyor rahbarligida ritm, dinamika, stil va ansambl intonatsiyasini ushlash. Asar ijrosida yaxlitlikni xis qilish. Orkestrdagi usulni, dinamikani, asar dramaturgiyasini va yaxlitlikni his qilish;

13-mavzu: Dirijyor boshchiligidagi repetitsiyali ishlash ko'nikmalari.

Dirijyor rahbarligida repetitsiyali ishlash jarayonlari. Orkestr jo'rligidagi konsertlarga tayyorgarlik ko'rish. Vokal ijro mahorati, artistizm, stil ifodasi ko'nikmalarini egallash.

14-mavzu: Ijro texnikasini rivojlantirish.

Orkestr jo'rligida vokal texnikasini va imkoniyatlarini kengaytirish ustida ishni davom ettirish. Orkestr jo'rligidagi ijroda kamchiliklarni aniqlab

ularni bartaraf etish kunikmalarini egallash.

15-mavzu: Ijro texnikasini rivojlantirish.

Talaba quyidagilarni namoyish etishi shart: vokal texnik mahoratining yuqori professional darajasini, badiiy ijrochilik san'atining yuqori saviyasini, vokal texnik repertuarida ko'rsatilgan barcha uslublardan foydalana bilishini.

Davlat Attestatsiya dasturi talablari: O'zbekiston yoki jaxon kompozitorlarining klassik yoki zamonaviy estrada-jaz asarini orkestr jo'rligida ijrosi.

Oraliq nazorat va Yakuniy nazorat.

Har semestrda o'zlashtiriladi, oraliq va yakuniy nazoratda kafedrada topshiriladi.

Dasturdagi 1 ta asar estrada orkestri jo'rligida: O'zbekiston kompozitorlarining Vatanparvarlik ruhidagi asari yoki O'zbekiston kompozitorining yangi original qo'shig'i (yoki oxirgi 5 yilda yaratilgan qo'shiq) yoki jahon estrada va jaz yulduzlarining turli stilistik yo'nalishidagi zamonaviy asari (original tillarda).

Yakuniy davlat attestatsiyasi.

Ijro dasturini topshirish:

1. Dasturdagi 1 ta asar estrada orkestri jo'rligida: O'zbekiston kompozitorlarining Vatanparvarlik ruhidagi asari yoki O'zbekiston kompozitorining yangi original qo'shig'i (yoki oxirgi 5 yilda yaratilgan qo'shiq) yoki jahon estrada va jaz yulduzlarining turli stilistik yo'nalishidagi zamonaviy asari (original tillarda).

Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Orkestr jo'rligidagi vokal kuylash ko'nikmalarini egallash;
2. Tanlangan asarlarni o'rganish va dirijyor rahbarligida repetitsiya qilish;
3. Dirijyor rahbarligida ritm va dinamika ustida ishlash;
4. Asarlar ijrosida Stil va ansambl intonatsiyasini ushlash. Asar ijrosida yaxlitlikni xis qilish;
5. Vokal ijro texnikasini o'stirish;
6. Orkestr jo'rligidagi konsertlarga tayyorgarlik ko'rish. Vokal ijro mahorati, artistizm, stil ifodasi ko'nikmalarini egallash;
7. Talabalar bir-birini tinglab, ijroni baholash;
8. Ayrim asarlarning ijro talqinlari musiqiy yozuvlarini tinglab ko'rish;

9. Tajriba repetitsiyalar vositasida o'z ijodiy yoki ijro yo'nalishini aniqlash kabi zarur ko'nikmalarni shakllantirish.

Amaliy mashg'ulotlar Milliy estrada orkestri studiyasida multimedia qurilmalari bilan jixozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi (dirijyor) tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlarda faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

III. Mustaqil ta'limni tashkil etishning shakl va mazmuni

Mustaqil ta'limni tashkil etishda mazkur fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish mumkin:

- darslik, o'quv qo'llanma, maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo'yicha fanlar boblari va mavzularini o'rganish;

- yangi musiqiy texnik vositalar va texnologiyalarni o'rganish;
- talabning ilmiy tekshirish (ijodiy) ishlarini (TITI) bajarish bilan bog'liq bo'lgan fanlar bo'limlari yoki mavzularini chuqur o'rganish;
- faol o'qitish uslubidan foydalaniladigan o'quv mashg'ulotlari (ishbilar o'yinlar, diskussiyalar, kollokviumlar va b.).

Mustaqil ta'limni tashkil etishning mazmuni axborot-ta'lim resurslaridan, ta'lim muassasasida mavjud kutubxona, fonoteka va videoteka jamg'armasidan, repetitoriylardan, ovoz yozuvi studiyalari, teleradiokompaniya kanallari va konsert zallaridan unumli foydalanishdan, bajarilgan ishlarning tahlilini bayon etishdan iboratdir. Mazkur fanning xususiyatlaridan kelib chiqib kasbiy mahoratni rivojlantirish va takomillashtirishga qaratilgan vazifalarni maqsadli amalga oshirish ham nazarda tutiladi.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. O'zbek estrada musiqasining tarixi.
2. O'zbek estrada qo'shiqchiligi san'atining asoschilari.
3. 1960-1970 yillardagi o'zbek estradasi.
4. Zamonaviy o'zbek estradasi stilistik yo'nalishlari.
5. Simfo-jaz va estrada orkestrlariga oid ma'lumotlar.
6. Dunyo pop musiqasining zamonaviy oqimlari.

	<p>7. Tanlangan asarning musiqiy matnini tahlil qilish.</p> <p>8. Tanlangan asarni matnini yodlash.</p> <p>9. O'zbek kompozitorlarining ijodi va yangi yaratilgan asarlari haqida ma'lumot.</p> <p>10. Dunyo estrada san'atining yorqin namoyandalari.</p> <p>Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar davrasida brifinglar, taqdimotlar, asarlarning ijrolari tavsiya etiladi.</p>
3.	<p>V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllangan kompetensiyalari)</p> <p>Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:</p> <ul style="list-style-type: none"> – estrada va jaz orkestr turlari; – milliy estrada orkestri tarkibi; – orkestr uchun yaratilgan estrada qo'shiqlari <i>haqida tasavvurga ega bo'lishi</i>; – milliy estrada orkestrining tarixiy rivojlanish bosqichlarini; – estrada qo'shiqchiligi sahnasida sodda improvizatsiya kompozitsiyalarini; – dirijyor rahbarligida orkestr bilan ishlash uslublarini; – vokal san'atining turli ifoda imkoniyatlarini; – artistik mahorat me'yorlarini <i>bilishi va ulardan foydalana olishi</i>; – estrada orkestri jo'rligida erkin kuylash; – orkestr uchun yozilgan nota yozuvlarini erkin o'qish; – konsert dasturlarida orkestr bilan ijodiy ishlash <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak</i>.
4.	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • interfaol keys-stadilar; • yakka tarzda repetitsiyali ish; • konsertlarga tayyorgarlik; • sahnada ijro etish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, orkestr jo'rligida vokal asarini to'g'ri ijro etish, vokal ijro ko'nikmalarini egallash; o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat orkestr jo'rligida ijro dasturini topshirish.</p>

6.	<p style="text-align: center;">Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. D.Omonullayeva. Estrada xonandaligi. – T., O‘zDK, 2007. 2. D.Amanullayeva. Estrada xonandaligi. – T., «Musiq», 2015 3. M.Orinbayeva. Estradnie pesni. – T., O‘zDK, 2010. 4. R.Islamova. Vokalniy ansambl. – T., O‘zDK, 2008. 5. G.Zokirova. Eng gullagan yoshlik chog‘imda. – T., O‘zDK, 2011. 6. Yu.Turayev. XX asr o‘zbek estrada qo‘shiqlari. - T., «Musiq», 2015 <p style="text-align: center;">Qo‘shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. I.Akbarov, E.Salixov, D.Amanullayeva, N.Norxo‘jayev, A.Ikramov, D.Ilyosov, A.Rasulov. Estrada qo‘shiqlari partituralari. Qo‘lyozmalar. MESO kutubxonasi. 1991-2024. 2. Mirziyoyev SH.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. – T.: “O‘zbekiston”, 2017. - 488 b. 3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. 2022-2026 yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida. PF-60 son 28.01.2022 yil. <p style="text-align: center;">Axborot manbaalari</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. http://estrada-art.uz/ 2. http://www.youtube.com 3. http://library.konservatoriya.uz/ 4. www.musiq.uz 5. http://portasound.ru/music-search/musiq-olami
7.	<p>Fan dasturi Oliy ta’lim yo’nalishlari va mutaxassislilari bo’yicha O’quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashi 2024 yil “30” <i>avgust</i> -dagi <u>1</u> - sonli bayonnomasi bilan ma’qullangan</p>
8.	<p>Fan/modul uchun mas’ul: D.D.Amanullayeva – O‘zR san’at arbobi, O‘zDK huzuridagi B.Zokirov nomidagi Milliy estrada san’ati instituti “Estrada xonandaligi” kafedrası mudiri, professor</p>
9.	<p>Taqrizchilar: A.Ikramov – O‘zbekiston Respublikasi san’at arbobi, B.Zokirov nomidagi Milliy estrada simfonik orkestri badiiy rahbari va bosh dirijyori Yu.Turayev – O‘zbekistonda xizmat ko‘rsatgan artist, O‘zDK huzuridagi B.Zokirov nomidagi Milliy estrada san’ati instituti “Estrada xonandaligi” kafedrası professori</p>